

Джон Мейнард Кейнс

ОБЩА ТЕОРИЯ НА ЗАЕТОСТТА, ЛИХВАТА И ПАРИТЕ

София, 2016

Преводът е направен по изданието:

JOHN MAYNARD KEYNES

The Collected Writings of John Maynard Keynes

VIII: The General Theory of Employment, Interest and Money

Cambridge University Press

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

Copyright © The Royal Economic Society 1973, 2007, 2013

© Милети Младенов, превод, 2016

© Издателство „Изток-Запад“, 2016

ISBN 978-619-152-913-1

Джон Мејнарџ Кејнс

ОБЩА ТЕОРИЯ

НА **ЗАЕТОСТТА,**
ЛИХВАТА и **ПАРИТЕ**

Ново коригирано и преработено издание

Превод от английски
Милети Младенов

БИБЛИОТЕКА
ИКОНОМИКС

ПОД ОБЩАТА РЕДАКЦИЯ НА МИЛЕТИ МЛАДЕНОВ

№ 1 Джон Куигин *Зомби икономикс*

№ 2 Фредерик Мишкин *Теория на парите, банковото дело
и финансовите пазари*

№ 3 Джеймс Рикардс *Смъртта на парите*

№ 4 Олег Григориев *Епоха на растежа. Лекции по неоекономика*

№ 5 Джон Мейнард Кейнс *Обща теория на заетостта,
лихвата и парите*

Съдържание

БЕЛЕЖКА КЪМ НОВОТО БЪЛГАРСКО ИЗДАНИЕ.....	8
ПРЕДГОВОР	9

Книга I УВОД / 13

Глава 1	
ОБЩА ТЕОРИЯ	15
Глава 2	
ПОСТУЛАТИТЕ НА КЛАСИЧЕСКАТА ИКОНОМИЧЕСКА ТЕОРИЯ	17
Глава 3	
ПРИНЦИПЪТ НА ЕФЕКТИВНОТО ТЪРСЕНЕ	37

Книга II ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ПОНЯТИЯ / 49

Глава 4	
ИЗБОР НА ЕДИНИЦИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ	51
Глава 5	
ОЧАКВАНИЯТА КАТО ФАКТОР, ОПРЕДЕЛЯЩ ПРОИЗВОДСТВОТО И ЗАЕТОСТТА	61
Глава 6	
ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ДОХОДА, СПЕСТЯВАНИЯТА И ИНВЕСТИЦИИТЕ.....	67
ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ГЛАВА 6. ЗА РАЗХОДИТЕ ПО ПОЛЗВАНЕТО	81
Глава 7	
СЪДЪРЖАНИЕ НА КАТЕГОРИИТЕ СПЕСТЯВАНИЯ И ИНВЕСТИЦИИ: ПО-НАТАТЪШЕН АНАЛИЗ.....	91

Книга III

Склонността към потребление / 103

Глава 8	
СКЛОННОСТТА КЪМ ПОТРЕБЛЕНИЕ. ОБЕКТИВНИТЕ ФАКТОРИ	105
Глава 9	
СКЛОННОСТТА КЪМ ПОТРЕБЛЕНИЕ. СУБЕКТИВНИТЕ ФАКТОРИ	125
Глава 10	
ПРЕДЕЛНАТА СКЛОННОСТ	
КЪМ ПОТРЕБЛЕНИЕ И МУЛТИПЛИКАТОРЪТ	131

Книга IV

Подбудите за инвестиции / 151

Глава 11	
ПРЕДЕЛНА ЕФЕКТИВНОСТ НА КАПИТАЛА	153
Глава 12	
СЪСТОЯНИЕТО НА ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ОЧАКВАНИЯ	165
Глава 13	
ОБЩА ТЕОРИЯ НА ЛИХВЕНИЯ ПРОЦЕНТ	183
Глава 14	
КЛАСИЧЕСКАТА ТЕОРИЯ ЗА ЛИХВЕНИЯ ПРОЦЕНТ	195
ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ГЛАВА 14	
ЗА ЛИХВЕНИЯ ПРОЦЕНТ В „ПРИНЦИПИТЕ	
НА ИКОНОМИЧЕСКАТА ТЕОРИЯ“ НА МАРШАЛ, „ПРИНЦИПИТЕ	
НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ИКОНОМИЯ“ НА РИКАРДО И ДРУГИ	206
Глава 15	
ПСИХОЛОГИЧЕСКИТЕ И ДЕЛОВИТЕ МОТИВИ	
НА ПРЕДПОЧИТАНИЕТО КЪМ ЛИКВИДНОСТ	217
Глава 16	
НЯКОИ БЕЛЕЖКИ ЗА ПРИРОДАТА НА КАПИТАЛА	233
Глава 17	
СЪЩЕСТВЕНИТЕ СВОЙСТВА НА ЛИХВАТА И ПАРИТЕ	247
Глава 18	
НОВА ФОРМУЛИРОВКА НА ОБЩАТА ТЕОРИЯ	271

Книга V
НОМИНАЛНИ ЗАПЛАТИ И ЦЕНИ / 281

Глава 19	
ПРОМЕНИ В НОМИНАЛНИТЕ ЗАПЛАТИ.....	283
ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ГЛАВА 19	
„ТЕОРИЯ НА БЕЗРАБОТИЦАТА“ НА ПРОФ. ПИГУ	299
Глава 20	
ФУНКЦИЯТА НА ЗАЕТОСТТА	309
Глава 21	
ТЕОРИЯТА НА ЦЕНИТЕ	323

Книга VI
**КРАТКИ БЕЛЕЖКИ,
ПОДСКАЗАНИ ОТ ОБЩАТА ТЕОРИЯ / 343**

Глава 22	
БЕЛЕЖКИ ВЪРХУ ТЪРГОВСКИЯ ЦИКЪЛ.....	345
Глава 23	
БЕЛЕЖКИ ВЪРХУ МЕРКАНТИЛИЗМА, ЗАКОНИТЕ ПРОТИВ ЛИХВАРСТВОТО, ОБГЕРЪВАНИТЕ ПАРИ И ТЕОРИИТЕ ЗА НЕДОСТАТЪЧНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ	365
Глава 24.	
ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ ЗА СОЦИАЛНАТА ФИЛОСОФИЯ, ДО КОЯТО МОЖЕ ДА ДОВЕДЕ ОБЩАТА ТЕОРИЯ	407
ПОКАЗАЛЕЦ.....	419
БИБЛИОГРАФИЯ.....	443
ПОСЛЕСЛОВ	
КЕЙНС – МИСЛИТЕЛЯТ И ЧОВЕКЪТ НА ДЕЙСТВИЕТО.....	447
<i>БОРИС ПЕТКОВ</i>	

Бележка към новото българско издание

Това ново издание на „Общата теория на заетостта, лихвата и парите“ е сверено с изданието на HBJ Publishers от 1964 г. От неговите първи български публикации са отстранени всички забелязани неточности.

Предговор

Тази книга е предназначена преди всичко за моите колеги икономисти. Надявам се да бъде разбираема и за всеки друг. Но нейната главна цел е разглеждането на трудни въпроси на теорията и едва на второ място прилагането на тази теория на практика. Ако ортодоксалната икономическа теория не е вярна, грешката трябва да се търси не в надстройката, която е внимателно изградена с оглед на логическата последователност, а в липсата на яснота и всеобщност на предпоставките. Ето защо аз не мога да постигна своята цел – да убедя икономистите да преразгледат критично някои от нейните базисни предположения по друг начин освен чрез високо абстрактни доказателства и също чрез полемика. Бих искал да имаше по-малко от второто. Но счетох за важно не само да обясня моята гледна точка, а също да покажа в кои отношения тя се различава от господстващата теория. Дълбоко преданите на теорията, която ще нарека „класическа“, ще се раздвояват, предполагам, между мнението, че аз напълно греша, и мнението, че не казвам нищо ново.

Други ще се произнесат кое от тези две мнения е вярно или пък ще се окаже, че има трета възможност. Целта на полемичните пасажии в книгата е да се даде известен материал за отговор и аз трябва да помоля за извинение, ако при преследването на строги разграничения и моята полемика е също така рязка. Аз самият поддържах с убеждение много години теориите, които сега атакувам, и мисля, че не пренебрегвам техните силни страни.

Разглежданите въпроси са от такова значение, че няма нужда то още веднъж да се подчертава. Но ако обясненията ми са правилни, аз трябва първо да убедя моите колеги икономисти, а не широката публика. В този етап на аргументацията широката публика, макар да е добре дошла на дискусиата, е само случаен наблюдател на опита на един икономист да постави въпроса за дълбоките различия в становищата на колегите икономисти, различия, които засега почти напълно са унищожили практическото влияние на икономическата теория и това положение ще се запази, докато те бъдат преодолени.

Връзката между тази книга и моя „Трактат за парите“, който публикувах преди пет години, е навярно по-ясна на мен самия, отколкото ще бъде за другите, и онова, което по мое мнение е естествена еволюция на посоката на мислене, следвана от мен много години, може понякога да създаде у читателя впечатление за смущаваща промяна във възгледите. Трудността не се намалява от някои промени в терминологията, които счетох, че съм длъжен да направя. Тези езикови промени аз посочвам по-нататък в текста, който следва, но общата връзка между двете книги може да бъде изразена накратко по следния начин. Когато започнах да пиша „Трактат за парите“, аз още следвах традиционните насоки, според които влиянието на парите се разглежда като нещо, така да се каже, отделно от общата теория на търсенето и предлагането. Когато завърших трактата, аз бях донякъде успял да върна паричната теория обратно, за да стане тя теория на производството като цяло. Но това, че не се освободих от установените възгледи, се прояви в нещо, което сега ми се струва най-голямата грешка на теоретичните части на трактата (по-точно книги III и IV), а именно, че не успях да се занимая цялостно с последиците от промените в равнището на производството. Моите т.нар. фундаментални уравнения бяха моментна снимка, направена при предположението, че производството е дадено. С тях се правеше опит да се покаже как при определено производство биха се появили сили, които създават нестабилност в печалбата и по такъв начин изискват промяна в равнището на производство. Но

динамичното развитие, разграничено от моментната снимка, остана напълно и крайно объркано. Тази книга, от друга страна, прерасна главно в изследване на силите, определящи промените в мащаба на производството и заетостта като цяло, и макар да е признато, че парите влизат в икономическата схема по един неотменим и специфичен начин, техническите парични детайли остават на заден план. Ние ще видим, че парична икономика е преди всичко онази, в която променящите се възгледи за бъдещето са в състояние да повлияят върху размера на заетостта, а не само върху нейната посока. Но методът ни за анализиране на икономическото поведение в настоящето под влияние на променящите се идеи за бъдещето е такъв, че зависи от взаимодействието на търсенето и предлагането и по този начин е свързан с нашата фундаментална теория на стойността. Така стигаме до по-обща теория, включваща като специален случай класическата теория, с която сме запознати.

Автор на книга като тази, поемащ по непознати пътеки, е силно зависим от критиката и коментарите, ако, разбира се, иска да избегне прекомерно многото грешки. Учудващо е в колко глупави неща може понякога да вярва човек, ако разсъждава прекалено дълго сам, особено в областта на икономическата теория (наред с другите обществени науки), където често е невъзможно дадена идея да се доведе до окончателна проверка, била тя формална или експериментална. При тази книга, дори може би повече, отколкото при написването на „Трактат за парите“, аз разчитах на постоянните съвети и конструктивна критика на г-н Р. Ф. Кан. Голяма част от книгата не би приела формата, която има, ако не бяха неговите съвети. Много ми помогнаха също г-жа Джоан Робинсън, г-н Р. Г. Хотри и г-н Р. Ф. Харод, които прочетоха всички коректури. Показалецът бе съставен от г-н Д. М. Бенсюсън-Бът от „Кингс колидж“, Кеймбридж.

За автора създаването на тази книга беше дълготрайно усилие да се освободи от обичайните начини на мислене и изразяване и такова трябва да бъде четенето ѝ за мнозинството читатели, за да бъде авторовият шурм над тях успешен. Идеите, които са

изразени тук толкова старателно, са изключително прости и би трябвало да са очевидни. Трудността се крие не в новите идеи, а в освобождаването от старите, които за хората, възпитани както повечето от нас, са проникнали във всяко кътче на нашия мозък.

13 декември 1935 г.

Дж. М. Кейнс